

Το θεμέλιο της θεομητορικής θεολογίας τοποθετήθηκε το 431 στην Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο, η οποία επικυρώνοντας τις απόψεις του Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας ωνόμασε τη Μαρία "Θεοτόκο". Είναι γνωστό ότι ο περιεκτικώτατος αυτός όρος υψώθηκε σε δόγμα τον καιρό της διαμάχης της Ορθοδοξίας, με την αίρεση του νεστοριανισμού. Η Εκκλησία, που ένοιωσε να διακυβεύεται με την διδασκαλία του Νεστορίου η ίδια η σωτηρία (αν πράγματι δεν ενώθηκε πλήρως ο Θεός με τον άνθρωπο, πώς είναι δυνατόν να τον σώσει;) επέμεινε στην πλήρη και ασύγχυτη εν Χριστώ ένωση Θεού και ανθρώπου τόσο, ώστε να ονομάσει τη Μητέρα του Ιησού όχι απλώς "χριστοτόκο", όπως ήθελε ο Νεστόριος, αλλά αληθινά και πραγματικά "Θ ε ο τ ό κ ο": "Το παιδίον Θεός και πώς ου θεοτοκος η τίκτουσα;" Και: "Ει τις ου θεοτοκον ομολογεί την αγίαν Παρθένον, χωρίς εστιν της Θεότητος". Αυτή είναι η βάση στην οποία θα στηριχθούν αργότερα οι βυζαντινοί και, θεμελιώνοντας ολόκληρο σχεδόν τον πολιτισμό τους πάνω στην προς την Θεομήτορα ευλάβεια, θα την ανακηρύξουν όχι απλώς "Υπέρμαχον Στρατηγόν" και "Σκέπην" της Βασιλεύουσας, αλλά και σταθεράν "της πίστεως άγκυραν". Γιατί ακριβώς "τούτο το όνομα - θα γράψη στο εγκόλπιο της "Ορθοδόξου Πίστεως" ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός - άπαν το μυστήριον της οικονομίας συνίστησιν"! Ο σύγχρονος άνθρωπος αισθάνεται ρίγος, όταν μέσα στην Εκκλησία συνειδητοποιεί ότι η Αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο δεν είναι απλός οίκτος ή ελεημοσύνη, αλλά "φιλανθρωπία", αληθινή δηλαδή και πραγματική "φιλία" (Ιωάν. 15,14). Ο Θεός έδωσε πράγματι στην Παρθένο -καρπό των κτισμάτων, φανέρωση της ανθρωπίνης φύσεως - να γίνη, Αυτή προσωπικά και μέσα σ' Αυτή η ανθρωπίνη φύση, "Θ ε ο τ ό κ ο ς"! Καμμιά αίρεση δεν μπορεί ποτέ να είναι τόσο τολμηρή, όσο η Αλήθεια. Και καμμιά καταδίκη τοι αιρετικού ανθρωποκεντρικού "ουμανισμού" του ΙΔ΄ και του Κ΄ αιώνα δέν μπορεί να είναι τόσο ριζική και απόλυτη, όσο αυτή η περί ανθρώπου και εικόνας του Θεού ανθρωπίνης φύσεως "θεοτόκου", βιβλική και πατερική αλήθεια! *Παναγιώτης Νέλλας, Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΜΑΡΙΑ, (Απόσπασμα από την εισαγωγή στο βιβλίο Νικολάου Καβάσιλα, Η Θεομήτωρ, Ιερόν Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου, Αθήναι 1968).*

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Το ιερό πρόσωπο της Θεοτόκου αποτελεί, σύμφωνα με την ορθόδοξη θεολογία μας, μέρος του απερινοήτου μυστηρίου της Θείας Οικονομίας. Μετά τον Τριαδικό Θεό Αυτή κατέστη το κύριο πρόσωπο, το οποίο συνέβαλε ουσιαστικά στην υλοποίηση του σχεδίου της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους. Εκλέχτηκε από το Θεό ανάμεσα σε εκατομμύρια άλλα κορίτσια, αμέτρητων γενεών, ως η καθαρότερη και αγιότερη ανθρωπίνη ύπαρξη, προκειμένου να γίνει Θεοτόκος. Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας λένε πως για την υλοποίηση του σχεδίου της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους, ο Θεός έδωσε τον Υιό του τον μονογενή και η ανθρωπότητα έδωσε την Παναγία. Στο ιερό πρόσωπο Εκείνης έγινε η μεγάλη συνάντηση Θεού και ανθρώπου. Μέσα στο πάναγνο σώμα Εκείνης έγινε η μεγάλη καταλλαγή (Εφεσ.2:16) και από αυτό ξεκίνησε η σωτηρία του ανθρωπίνου γένους, η αναδημιουργία και η θέωση του πεπτωκότος ανθρώπου.

Ο μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας Ειρηναίος (+199) παραλλήλισε και σύγκρινε την Θεοτόκο με την προμήτορα του ανθρωπίνου γένους, την Εύα, ώστε να δείξει τη διαφορά μεταξύ τους. Η παρθένος Εύα δεν έκαμε καλή χρήση των θείων δωρεών

και δυνατοτήτων, που είχε λάβει από το Θεό, αλλά τα χρησιμοποίησε για το κακό και την καταστρατήγηση του θείου θελήματος. Η αιτία και η ρίζα της ανταρσίας αυτής υπήρξε ο εγωισμός και η έπαρση. Αν εκείνη υπήρξε φορέας της αλαζονείας, η Παναγία υπήρξε το πρότυπο της υπακοής και της ταπείνωσης. Ο ιερός πατήρ τονίζει πως «... η Εύα (έπρεπε) να αποκατασταθή εν τη Μαρία, ίνα μια παρθένος να γίνη συνηγόρος άλλης παρθένου και να εξαλήψη την ανυπακοήν της πρώτης δια της παρθενικής υπακοής» (Ειρ. Επιδ. Αποστ. Κηρύγματος 32,33). Επίσης ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων (+ 386) έγραψε πως «Δια παρθένου της Εύας ήλθεν ο θάνατος, έδει δια παρθένου, μάλλον δε εκ παρθένου φανήναι την ζωήν» (Κυρίλ. Ιερ. Κατηχ. 12,ιε´). Η ευλογημένη ρήση Της προς τον άγγελο του ευαγγελισμού «ιδού η δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου» (Λουκ.1: 38) αποτελεί σαφώς την πεμπτουσία της συμβολής Της στο έργο της εν Χριστώ σωτηρίας του κόσμου. Το πρώτο ανθρώπινο πλάσμα, στο οποίο αποκαταστάθηκε η ανθρώπινη φύση στην αρχαία προπρωτική της μορφή και ωραιότητα, υπήρξε η Θεοτόκος. Με την επέλευση του Αγίου Πνεύματος κατά τον Ευαγγελισμό (Λουκ.1: 35) καθαρίστηκε από τον ρύπο του προπατορικού αμαρτήματος, τον οποίο έφερε και Αυτή εκούσα, ως μέτοχος της ανθρώπινης φύσεως, καθιστώντας Την πλέον άμωμη κηλίδος ώστε, να δεχτεί στα αγνά σπλάχνα Της το «πυρ της θεότητας » και να μην καεί. Από τότε έγινε η «Κεχαριτωμένη», η αγιοτέρα ύπαρξη μετά τον Τριαδικό Θεό. Στο πρόσωπό Της έγινε η απαρχή της λυτρώσεως του κόσμου και της θεώσεως του ανθρώπου. Η συμβολή της Παναγίας μας κατά τη διάρκεια του επί γης απολυτρωτικού έργου του Χριστού υπήρξε τεράστιο. Βρισκόταν συνεχώς πλάι στον Λυτρωτή μας, από τη Γέννηση ως το Πάθος, την Ανάσταση και την Ανάληψη. Δοκίμασε, ως μητέρα, τις πίκρες των παθημάτων του Θείου Γιου της, με αποκορύφωμα εκείνη του σταυρικού θανάτου Του. Ένοιωσε κοντά Του την αγωνία Εκείνου για την υλοποίηση του θείου σχεδίου της σωτηρίας του κόσμου . Σύμφωνα επίσης με την αρχέγονη παράδοση της Εκκλησίας μας Αυτή ήταν που εμψύχωνε τους διωκόμενους πρώτους χριστιανούς της νεαρής Εκκλησίας των Ιεροσολύμων.

Κοντολογίς η επί γης ζωή της Παναγίας μας υπήρξε ένας συνεχής αγώνας και προσφορά για τη σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Αυτό το γνωρίζει πολύ καλά ο πιστός λαός του Θεού, γι´ αυτό αποδίδει στη Θεοτόκο, από την αρχαιότητα ως σήμερα, ύψιστη τιμή, τη μεγαλύτερη, μετά τον Τριαδικό Θεό. Πρέπει να σημειωθεί εδώ, πως μόνο η Ορθοδοξία μας αποδίδει την δέουσα τιμή στην Μητέρα του Κυρίου μας.

Οι Ορθόδοξοι πιστοί τρέχουμε πάντοτε με δάκρυα στα μάτια να εναποθέσουμε σε Αυτή τις δυσκολίες και τα βάσανα της ζωής μας, Την παρακαλούμε με ζέση ψυχής να ελαφρώσει τον βαρύ ζυγό μας, διότι πιστεύουμε ακράδαντα πως η γλυκιά Θεομάννα, και μετά την σεπτή Της Κοίμηση, συνεχίζει να αγαπά και να νοιάζεται για μας τους ανθρώπους. Μέσα στη μεγάλη καρδιά Της υπάρχει χώρος για τον κάθε άνθρωπο, όχι μόνο για τους πιστούς, αλλά και για τους αμαρτωλούς και ασεβείς , ακόμα και για τους υβριστές Της! Η μακάρια θέση Της κοντά στον Υιό Της και Θεό μας Ιησού Χριστό, της δίνει την ευχέρεια να προσεύχεται για τον καθένα μας, για κάθε μας πρόβλημα. Τα αποτελέσματα των βοηθειών Της είναι απτά. Γι´ αυτό ψάλλουμε στον περίφημο Μικρό Παρακλητικό Κανόνα προς Αυτήν: «Ουδείς προστρέχων επί σοι κατησχυμένος από σου εκπορεύεται, αγνή Παρθένε Θεοτόκε, αλλ´ αιτείται την χάριν και λαμβάνει το δώρημα, προς το συμφέρον της αιτήσεως».

Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος

Αληθινά , η Παναγία είναι η βοήθειά μας ενώπιον του Θεού και μόνο τ' όνομα της χαροποιεί την ψυχή . Αλλά κι' όλος ο ουρανός κι' όλη η γη χαίρονται με την αγάπη της. Αξιοθαύμαστο κι' ακατανόητο πράγμα. Ζει στους ουρανούς και βλέπει αδιάκοπα τη δόξα του Θεού, αλλά δεν λησμονεί κι εμάς τους φτωχούς κι' αγκαλιάζει με την ευσπλαγχνία της όλη τη γη κι' όλους τους λαούς.

Όσιος Σιλουανός ο Αθωνίτης

Πηγή: <http://www.faneromenihol.gr>